

Gemeenteraad Aa en Hunze; een nieuwe wijze van vergaderen



Gieten, juli 2019

Inleiding

In de raad van 26 april 2018 is de Raadswerkgroep bestuurlijke innovatie ingesteld. Deze werkgroep heeft zich gebogen over de wijze van vergaderen van raad en commissie en zichzelf de vraag gesteld of de huidige wijze van vergaderen nog steeds bij deze raad past? Ook in de jaarlijkse 'heisessie', dit keer in Grolloo, is over dit onderwerp gesproken. De door de Raadswerkgroep gepresenteerde nieuwe wijze van vergaderen werd breed gedragen. De raad en commissieleden gaven aan dat ze meer inbreng van, en contact met de inwoner willen, het debat terug in de raad en efficiënter vergaderen.

De Raadswerkgroep werd verzocht om de nieuwe wijze van vergaderen verder uit te werken. Wel werd aandacht gevraagd voor de positie van de commissieleden. Met deze notitie voldoet de Raadswerkgroep aan dit verzoek.

Doelen nieuwe vergaderwijze

Met de nieuwe wijze van vergaderen willen we het volgende bereiken:

1. Meer inbreng van en contact met de inwoners
2. Het debat terug in de raad
3. Efficiënter vergaderen.

Meer inbreng van en contact met de inwoners

In de Strategische Toekomstvisie staat Aa en Hunze omschreven als een krachtige gemeenschap waarin inwoners veel initiatieven nemen en goede ideeën hebben. De gemeente wil dit verder versterken, kansen bieden en faciliteren. Maar ook samen met de gemeenschap maatschappelijke vraagstukken aanpakken; 'van binnen naar buiten'. Dit betekent iets voor de werkwijze van de gemeente en dus ook van de gemeenteraad.

De raad wil er daarom meer op uitgaan, naar de inwoners, organisaties en bedrijven toe. Niet altijd in de raadzaal blijven voor de geijkte informerende commissie maar op zoek naar andere, vernieuwende overlegvormen. Gedacht kan worden aan werkbezoeken. Bijvoorbeeld met stakeholders in een ronde tafelbijeenkomst of met inwoners op een inspraakavond of een hoorzitting op locatie. Maar ook een technische, niet politieke bijeenkomst met ambtenaren.

Vormvrij informerende bijeenkomsten dus. Hierdoor is er ruimte voor inwoners, instellingen, bedrijven om hun ideeën en wensen naar voren te brengen en kunnen raadsleden zich optimaal voorbereiden op besluitvorming in de raadsvergadering. Van belang is wel dat er vooraf duidelijk wordt gecommuniceerd over het doel van de bijeenkomst.

Deze bijeenkomsten zijn 1 a 2 keer per maand op de donderdagavond. De invulling hiervan ligt bij de raad maar ook vanuit de ambtelijke organisatie en het college kunnen voorstellen worden gedaan.

Meer debat in de raad en efficiënter vergaderen

In de huidige vergadersystematiek vinden de meeste debatten plaats in de opiniërende commissies. Dit heeft tot gevolg dat aan deze onderwerpen in de raadsvergadering niet veel woorden meer worden gewijd of dat het leidt tot een herhaling van zetten. In beide gevallen is er in de raad vaak geen sprake meer van een echt debat. Terwijl de raadsvergadering, de gekozen volksvertegenwoordiging, daarvoor wel het speelveld is.

Daarom wordt voorgesteld om de raadsvergadering in twee blokken te splitsen. Een opiniërend deel en een besluitvormend deel. Hiermee komt de opiniërende commissie te vervallen.

Na het opiniërende blok besluit de raad of een onderwerp rijp is voor besluitvorming. Is dit het geval dan gaat het onderwerp door naar het besluitvormende deel. Indien dit niet het geval is gaat het onderwerp door naar de volgende raadsvergadering. Er vinden een of twee raadsvergaderingen per maand plaats, afhankelijk van het aantal onderwerpen.

Door dit systeem vindt het debat plaats waar het thuishoort; namelijk in de raadsvergadering. Omdat er meer besluitmomenten per maand zijn kan de besluitvorming sneller verlopen.

Doordat er geen opiniërende commissies meer zijn en er direct na het debat besloten kan worden wordt er efficiënter vergaderd.

Commissieleden

Een of twee keer per maand een raadsvergadering met een opiniërend en een besluitvormend deel betekent dat er geen opiniërende commissies meer zijn.

De raad heeft in de 'heisessie' in Grolloo gezegd dat er voor commissieleden een oplossing moet worden gevonden, zodat ze hun werkzaamheden uit kunnen blijven oefenen.

De raad kan volgens de toelichting op artikel 21 van de Gemeentewet, derden laten deelnemen aan zijn beraadslagingen. Om de commissieleden in staat te stellen hun werkzaamheden uit te kunnen blijven voeren kan de raad dus besluiten dat de 'commissieleden' mogen deelnemen aan de beraadslagingen van de raad in het opiniërende deel. Het commissielid neemt in dat geval de plaats in van een raadslid. Zo blijven de gekozen, politieke verhoudingen getalsmatig dezelfde. Het raadslid kan zich per onderwerp laten vervangen door een commissielid. Er kunnen niet meer commissieleden aan tafel dan 2 en nooit meer dan het aantal raadsleden dat de fractie telt.

Bij het besluit over de verdere behandeling van een raadsvoorstel geldt dat iedere fractie evenveel zeggenschap heeft. Dus als 1 fractie op goede gronden niet dezelfde avond nog een besluit wil nemen over het voorliggende raadsvoorstel dan stemmen de andere fracties hiermee in. Uiteraard geldt ook dat hier geen 'misbruik' van gemaakt mag worden.

In het besluitvormende deel zitten alleen de gekozen volksvertegenwoordigers aan de vergadertafel.

Een andere optie om commissieleden deel te laten nemen aan het debat is het opiniërend deel toch te bestempelen als een commissievergadering volgens de Gemeentewet. Dit heeft dan echter ook gevolgen voor het voorzitterschap. De burgemeester kan volgens artikel 82 lid Gemeentewet geen voorzitter zijn van een raadscommissie. Dus zou de burgemeester alleen het besluitvormend deel van de vergadering kunnen voorzitten. De werkgroep bestuurlijke innovatie is van mening dat de burgemeester de gehele vergadering moet voorzitten en niet slechts een deel. Bovendien is het uitgangspunt dat het debat terug moet in de raad, de gekozen volksvertegenwoordiging.

De commissieleden kunnen uiteraard, op dezelfde wijze als nu geldt voor informerende commissies, de informerende bijeenkomsten bijwonen.

Vergoeding commissieleden

De commissieleden ontvangen voor het deelnemen aan het opiniërende deel van de raad dezelfde vergoeding als voor het deelnemen aan een commissievergadering.

Lange termijn agenda (LTA)

De werkgroep heeft zich ook gebogen over de LTA en of deze voldoet aan de verwachtingen. De werkgroep is van mening dat het doel van de LTA duidelijker naar voren moet komen.

Het doel van de LTA is inzicht geven aan de raadsleden met betrekking tot de onderwerpen die op de langere termijn in de raad aan de orde komen. Zodat raadsleden zich in een vroeg stadium kunnen voorbereiden. Door bijvoorbeeld in overleg te gaan met inwoners of instanties of nader onderzoek te doen.

De LTA zoals die op dit moment wordt gehanteerd is vrij gedetailleerd. De onderwerpen worden per vergadering ingepland. Aangezien de realiteit weerbarstig is en lastig te vangen betekent dit dat de LTA vrijwel dagelijks aangepast moet worden en dus bijna nooit 'bij' is. Hierdoor gaat het vaak over de LTA die 'weer niet klopt'.

Daarom stelt de Raadswerkgroep voor om over te gaan op een LTA die minder gedetailleerd is en per kwartaal de te behandelen onderwerpen weergeeft. De LTA bestrijkt in ieder geval twee kwartalen. Hiermee wordt nog steeds het doel van de LTA bereikt. Namelijk dat de raad zich ruim op tijd kan voorbereiden maar voorkom je dat de planning nooit klopt. De LTA wordt een voortschrijdende agenda, overzichtelijk en niet te gedetailleerd. De raad kan uiteraard zelf ook onderwerpen aan de LTA toevoegen.

Verzendtermijnen en efficiënter vergaderen

De nieuwe wijze van vergaderen heeft ook als doel efficiënter vergaderen. Met meerdere besluitvormingsmomenten per maand, en geen opiniërende commissievergaderingen kan dat. De Raadswerkgroep is van mening dat een raadsvoorstel doorgeschoven moet kunnen worden naar de volgende raad, ook al is de verzendtermijn dan korter dan de huidige twee weken. Als het raadsvoorstel aangepast moet worden wordt de verzendtermijn nog korter, namelijk een week. De Raadswerkgroep bestuurlijke innovatie is van mening dat dit geen probleem is omdat het alleen maar gaat om een aanpassing. Het originele stuk is al bekend. Voor informatieve bijeenkomsten geldt dat een verzendtermijn van een week voor eventuele stukken en de agenda voldoende is. Op deze manier kun er sneller worden gereageerd op de actualiteit. De raad (presidium) heeft uiteraard ook zelf ruimte om deze bijeenkomsten in te vullen.

Presidium en agendacommissie

Het presidium (nu 1 keer in de maand) en de agendacommissie (nu 1 keer in de maand) kosten op dit moment veel tijd. Ook dit kan efficiënter. De Raadswerkgroep stelt voor om de agendacommissie te schrappen. Er is dus alleen nog de maandelijkse Presidiumvergadering. Het Presidium stelt de agenda's vast maar met de aantekening dat een agenda daarna nog zou kunnen veranderen, ook de stukken zullen niet altijd compleet aanwezig zijn. Overigens blijven de normale verzendtermijn van kracht.

Uitvoering

De nieuwe wijze van vergaderen zal eerst bij wijze van proef worden uitgevoerd en start in september 2019. Na een jaar wordt er geëvalueerd. Aanpassing van het reglement van orde van de Raad en de Verordening op de raadscommissies komen dan aan de orde.